

Patiëntenrechten

Een tweede mening

Inhoudsopgave

Een tweede mening	3
Wat is een tweede mening?	4
Wanneer kunt u een tweede mening vragen?	5
Voordat u een beslissing neemt...	6
Aanvullende informatie	7
Hoe vindt u iemand die een tweede mening wil geven?	8
Een tweede mening vragen. Hoe werkt dat?	9
En dan: beslissen	10
Als u geen verwijzing krijgt	11
Ten slotte	12
Nuttige Links	13

Een tweede mening

In de gezondheidszorg kunt u een tweede mening vragen. U raadpleegt dan bijvoorbeeld een andere arts over de diagnose en/of behandeling.

In welke situaties kunt u dat doen? Wat moet u daarbij weten? En wat is eigenlijk een tweede mening? In deze brochure leest u alles over een tweede mening of second opinion.

Het is altijd belangrijk dat een behandeling past bij u en bij uw leven. Daarom geven we u in deze brochure ook tips over hoe u op een goede manier samen met uw zorgverlener kunt beslissen over de beste behandeling voor u. Een tweede mening kan u hierbij helpen. Maar als u echt samen met uw zorgverlener kunt beslissen, is zo'n tweede mening soms niet meer nodig. Of beslist u ook hierover samen.

Overal waar hij staat, kan ook zij gelezen worden.

Wat is een tweede mening?

Een tweede mening wordt ook wel 'second opinion' genoemd. Het is het oordeel of advies van een andere deskundige dan uw eigen zorgverlener. Hij geeft op verzoek zijn mening over een diagnose of een behandeling. Maar hij neemt de behandeling niet over.

Bij iedere soort behandeling

U kunt over iedere soort behandeling in de gezondheidszorg een tweede mening vragen. Of dat nu een behandeling van de tandarts, fysiotherapeut, huisarts, specialist of van een andere zorgverlener is. Daarvoor heeft u geen toestemming nodig, ook niet van uw eigen zorgverlener. Maar het is wel goed om er met hem over te praten.

De zorgverlener die een tweede mening geeft, neemt de behandeling niet over. Zorgverleners erkennen het recht op een tweede mening.

Kijk voor vergoeding van een tweede mening in de polisvoorwaarden van uw zorgverzekering.

Wanneer kunt u een tweede mening vragen?

U kunt op verschillende momenten een tweede mening vragen: bij een diagnose, voor én tijdens een behandeling.

Voor een behandeling

Voor elke behandeling geeft u van tevoren toestemming. Daarvoor heeft u informatie nodig. Vaak zijn er verschillende behandelingen mogelijk. Vraag uw arts naar de verschillende mogelijkheden. En vertel hem ook over uw leven. Wat is bijvoorbeeld belangrijk voor u en welk doel wilt u bereiken? Zo kunt u samen met uw arts kiezen voor de behandeling die het beste bij u past. Althans dat is de ideale situatie.

Soms heeft u na het gesprek met uw zorgverlener nog vragen, die u aan een andere deskundige wil stellen. Zijn er andere mogelijkheden of andere methoden? Wat is het beste in uw situatie? U wilt immers met een gerust hart uw toestemming kunnen geven voor een behandeling. Ook als u voor een behandeling met ingrijpende gevolgen staat of erg twijfelt, kan een tweede mening helpen.

Voorbeeld

Wel of geen buisjes plaatsen

De KNO-arts stelt voor buisjes te plaatsen in de oren van uw zoon van 1,5 jaar. Is dit echt noodzakelijk of is er een alternatief (een andere behandeling)? Vraag uw arts hiernaar. U kunt ook een tweede mening vragen aan een andere KNO-arts.

Tijdens of na een behandeling

Ook wanneer u onder behandeling bent of zelfs al bent behandeld, kunt u een tweede mening vragen.

Bijvoorbeeld wanneer de behandeling niet het gewenste resultaat heeft. Of veel zwaarder is dan u had verwacht. Misschien heeft u het gevoel dat u niet de juiste behandeling krijgt. Door een tweede mening te vragen kunt u toetsen of u wel op de goede weg zit.

Twee voorbeelden

- 1 U heeft een grote moedervlek op uw been die regelmatig jeukt. De huidarts zegt dat het absoluut geen kwaad kan. U wilt er een andere arts naar laten kijken, want u vertrouwt het niet.
  - 2 Na een behandeling aan uw rug heeft u juist meer pijn. U denkt dat de fysiotherapeut u niet juist behandeld heeft. Daarom wilt u een andere fysiotherapeut naar uw rug laten kijken.
-

Voordat u een beslissing neemt...

Door een onverwachte ziekte of diagnose kunt verdrietig of bang worden. De zorgverleners weten direct de oplossing. Maar bent u daar zelf wel aan toe? Neem uw tijd en laat u goed informeren.

Neem de tijd

Neem de tijd om een beslissing te nemen, waar u zich prettig bij voelt. Dat is belangrijk. Zeker als er sprake is van een ingrijpende behandeling of een ernstige ziekte. Natuurlijk kunt u een genomen beslissing later terugdraaien. Maar dat is in de praktijk niet zo gemakkelijk. Geef uzelf daarom de ruimte van tevoren alles goed op een rij te zetten. U kunt ook om een vervolgspraak vragen.

Informatie

Voor een goede beslissing is informatie nodig. Stel vragen over uw ziekte, de oorzaak en de behandeling. U kunt ook altijd vragen naar de verschillende behandelmogelijkheden en de voor- en nadelen hiervan. U kunt ook zelf informatie zoeken over uw ziekte en de mogelijke behandelingen. Deze informatie kunt u voorleggen aan uw arts en bespreken waarom een bepaalde behandeling u beter lijkt.

De zorgverlener kan u op zijn beurt pas goed adviseren, als hij u kent. Vertel hem wat voor u belangrijk is, en wat u wilt bereiken met de behandeling. Bijvoorbeeld weer kunnen werken, op uw kleinkinderen passen of kunnen sporten. Zo kunt u samen bespreken welke behandeling daarbij past. Of besluiten dat u (nog) niet behandeld wilt worden.

Tweede mening

Komt u er samen met uw arts niet uit? Of heeft u onvoldoende vertrouwen in zijn oordeel? Dan kunt u een tweede mening aan een andere deskundige zorgverlener vragen.

Aanvullende informatie

Als u de gevolgen van een behandeling nog niet volledig overziet, kunt u de behandeling uitstellen. Dat geeft u de ruimte om extra informatie te verzamelen, totdat u antwoord heeft op al uw vragen. Dat kunt u op verschillende manieren doen.

Uw eigen zorgverlener

U bespreekt uw vragen en twijfels met uw eigen zorgverlener. Deze zal zo goed mogelijk uw vragen beantwoorden en uw onzekerheid proberen weg te nemen.

Uw huisarts

U vraagt uw huisarts naar zijn mening over de behandeling. Als hij dit niet zelf kan beoordelen, kan hij aan een collega extra informatie vragen.

Uw eigen omgeving

U bespreekt uw gevoelens over de behandeling met mensen in uw omgeving. Familie of vrienden kunnen u steunen en helpen bij het afwegen van alle voor- en nadelen.

Algemene informatie over uw ziekte en behandeling

U verzamelt algemene informatie. Over veel ziekten en behandelingsmethoden staat betrouwbare informatie op bijvoorbeeld www.thuisarts.nl en www.zorgkaartnederland.nl. Ook kunt u vaak folders krijgen bij uw zorgverlener, de huisarts, een patiëntenservicebureau in een ziekenhuis of een patiëntenvereniging.

Gerichte informatie

Hierover kunt u contact opnemen met een patiëntenvereniging. Patiëntenverenigingen beschikken vaak over gerichte informatie. Meestal zijn ze goed op de hoogte van verschillende of specialistische behandelingen. Soms kunnen zij u ook vertellen over ervaringen van andere patiënten met verschillende methoden.

Heeft u nog steeds twijfels en behoefte aan een persoonlijk advies van een andere deskundige? Vraag dan om een tweede mening.

Hoe vindt u iemand die een tweede mening wil geven?

Het is belangrijk om een tweede mening te vragen aan de juiste deskundige. Een deskundige of specialist op het gebied van uw ziekte of behandeling. Maar wie is dat? U kunt hiervoor diverse zorgverleners of organisaties benaderen.

Eigen zorgverlener

U bespreekt met uw eigen zorgverlener dat u een tweede mening wilt vragen. Misschien bestaan er voor uw ziekte gespecialiseerde zorgverleners of ziekenhuizen. Uw zorgverlener kent uw situatie en kan samen met u afwegen naar wie u het beste kunt gaan.

Soms is een zorgverlener niet onmiddellijk bereid mee te werken. U kunt dan afspreken dat u opnieuw een verzoek doet wanneer na een bepaalde tijd geen verandering of verbetering is opgetreden.

Het kan lastig zijn om uw zorgverlener te zeggen dat u een tweede mening wilt, maar bedenk dat zo'n gesprek voor artsen heel gewoon is. Zie het als extra hulp om de juiste beslissing te kunnen nemen. Het maakt u bewust van andere mogelijkheden en keuzes.

Huisarts

Soms wil uw zorgverlener niet onmiddellijk meewerken. Of durft u hem niet te vertellen dat u een tweede mening wilt. Dan kunt u ook uw huisarts vragen of hij u naar een andere deskundige kan verwijzen.

Patiëntenverenigingen

Bij patiëntenverenigingen kunt u navragen wat dé specialisten zijn op het gebied van uw ziekte.

Zorgverzekeraar

Ook uw zorgverzekeraar kan u helpen bij het vinden van een deskundige die een tweede mening wil geven. U kunt dan gelijk navragen op of dit vergoed wordt.

Let op

Als uw zorgverlener niet weet dat u een tweede mening vraagt, doet u er goed aan om hem achteraf hierover te informeren. Het is beter om hem van tevoren te informeren, zodat uw relatie niet -verder- verstoord raakt.

U heeft in principe gewoon recht op een tweede mening. Uw arts mag dit alleen weigeren wanneer hij hier een goede reden voor heeft. Bijvoorbeeld omdat u onredelijk vaak om een tweede mening vraagt.

Een tweede mening vragen. Hoe werkt dat?

U heeft een zorgverlener gevonden die een tweede mening wil geven. Soms zijn de gegevens uit uw medisch dossier voldoende om zijn oordeel of advies te kunnen geven. Maar bijna altijd zal hij de verschillende mogelijkheden met u willen bespreken. Misschien zal hij ook lichamelijk of ander onderzoek moeten doen. Soms zal hij met uw eigen zorgverlener willen spreken.

Wat kunt u doen?

De andere arts kent u niet. Het is daarom belangrijk om uw situatie zo goed mogelijk uit te leggen. Het kan fijn zijn als een familielid of vriend(in) meegaat naar deze arts. Twee mensen horen meer dan één.

Met deze tips bereidt u zich goed voor op het gesprek voor een tweede mening:

- Schrijf op wat u wilt vertellen. Zo vergeet u geen belangrijke zaken te vertellen.
- Schrijf op waarom u aan de diagnose of het advies van uw arts of andere zorgverlener twijfelt.
- Schrijf op wat uw wensen zijn. Het is ook voor deze arts belangrijk om te weten wat u wilt. Zo kan hij samen met u kijken of uw wens de beste oplossing voor u is.
- Schrijf uw vragen op en zorg dat de arts ze allemaal beantwoordt.

Twee meningen

Wanneer u een tweede mening vraagt, krijgt u die ook. Daarvan moet u zich bewust zijn. Als de andere zorgverlener hetzelfde advies geeft als uw eigen zorgverlener, stelt dat u gerust. Maar hij kan ook een andere behandeling voorstellen. Twee deskundigen hebben dan een andere mening over uw behandeling. Dat kan u in verwarring brengen. Welk advies kunt u het beste opvolgen? Weet de één het beter? Zijn de verschillende behandelingen gelijkwaardig? Zeg het wanneer u iets niet begrijpt en vraag om meer uitleg. Het gaat om uw gezondheid en leven.

Op dat moment moet u ook kiezen. In sommige gevallen zal de tweede behandeling u meer aanspreken en is de keuze gemakkelijk. Maar meestal is dat behoorlijk moeilijk. Eén ding weet u zeker. Doordat u een tweede mening heeft gevraagd, is uw probleem wel van verschillende kanten bekeken.

En dan: beslissen

Na de tweede mening moet u een keuze maken voor één van de voorgestelde behandelingen. Bedenk daarbij dat de verschillende behandelingen vaak even goed zijn. Kies daarom de behandeling die het beste bij u past. En waarin u het meeste vertrouwen heeft.

Voor en tegens op een rij

Het kan u helpen om na de tweede mening de belangrijkste punten nog eens op een rij te zetten met uw zorgverlener. Deze vragen kunnen u daarbij helpen.

- Hoeveel ongemak geeft de behandeling?
- Hoe pijnlijk is de behandeling?
- Wat is bekend over de kans van slagen?
- Is de methode (de behandeling) al vaak gedaan? Ook door deze arts?
- Worden de nieuwste technieken gebruikt?
- Hoe lang duurt de behandeling?
- Krijgt u goede ondersteuning van uw zorgverlener?
- Staat de zorgverlener open voor uw vragen?
- Heeft u vertrouwen in de zorgverlener?
- Vergoedt uw zorgverzekeraar de behandeling?

Uiteindelijk neemt u een beslissing. U kiest voor een bepaalde behandeling. U kunt ook besluiten nog even te wachten. Of om u niet (meer) te laten behandelen.

Vergoeding van de kosten voor een tweede mening

Kijk voor de vergoeding van de kosten in uw polis of neem contact op met uw zorgverzekeraar. Uw verzekeraar zal vaak een tweede mening vergoeden wanneer er twijfel bestaat over de diagnose of de behandeling bij ernstige ziektes. Het hangt van uw persoonlijke situatie af hoe vaak u recht heeft op vergoeding van een tweede mening. Soms heeft u voor vergoeding van een tweede mening een verwijzing van uw zorgverlener nodig.

Als u geen verwijzing krijgt

U heeft in principe recht op een tweede mening. Uw zorgverlener of huisarts moet u hiervoor dus naar een andere deskundige verwijzen. Hij mag dit alleen weigeren wanneer hij daarvoor ‘zwaarwegende’ redenen heeft. Bijvoorbeeld wanneer u voor elke kleine behandeling een tweede mening wilt, of voor een bepaalde aandoening al een tweede mening heeft gehad.

Wat kunt u dan doen?

Als u geen verwijzing krijgt, kunt u nog een keer duidelijk aan uw arts uitleggen waarom u de mening van een andere deskundige wenst. U kunt eventueel ook afspreken dat hij zelf voor u bij een andere arts informeert.

Blijft u bij uw verzoek om een tweede mening en wil de arts u niet verwijzen? Dan kunt u contact opnemen met de adviserend geneeskundige van de zorgverzekeraar. Deze kan bemiddelen of zo nodig zelf een verwijzing voor u regelen.

Als dit niet lukt, kunt u met een regionaal Adviespunt Zorgbelang overleggen. Misschien kan dit bureau voor u bemiddelen.

Ten slotte zijn er nog een paar radicale oplossingen. U kunt bijvoorbeeld een andere huisarts zoeken, die wèl de verwijzing wil geven. Daarvoor moet u wel van huisarts veranderen. U kunt ook zelf de tweede mening betalen.

Ten slotte

Hieronder geven we kort weer wanneer u een tweede mening kunt vragen en hoe u dit kunt aanpakken.

Een tweede mening, ga er zorgvuldig mee om

U kunt ervan uit gaan dat u meestal goede hulp en adviezen krijgt van uw zorgverlener. Daarom hoeft u zeker niet voor iedere behandeling een tweede mening te vragen. Doe dit pas, wanneer u voor een beslissing staat met ingrijpende gevolgen. Of wanneer u sterk twijfelt over een diagnose of behandeling. U kunt ook altijd aan uw eigen zorgverlener aanvullende informatie over andere behandelingen vragen. Misschien komt u er dan samen uit.

Het vragen van een tweede mening is niet negatief

Zie een tweede mening als ondersteuning voor het nemen van úw besluit. Het maakt u ervan bewust dat u 'nee' kunt zeggen tegen een bepaalde behandeling en voor een andere aanpak kunt kiezen. Zo maakt u een keuze waar u achter kunt staan.

Maak uw eigen keuze

Waarschijnlijk praat u over uw overwegingen met anderen. Met uw huisarts, uw partner, familieleden, vrienden, een patiëntenvereniging of met een andere deskundige (bij een tweede mening). Iedereen adviseert u vanuit zijn invalshoek en persoonlijke ervaringen. Wat voor een ander goed is, hoeft voor u niet goed te zijn. Goed luisteren naar de mening van anderen is nuttig. Maar laat u vooral door uw eigen gevoel en mening leiden.

Het Nationale Zorgnummer

Heeft u na het lezen van deze brochure nog vragen? Neem dan contact op met het Nationale Zorgnummer. Daar kunt u terecht met vragen over zorg en zorgverzekering, over uitkeringen, wonen, vervoer, inkomen en patiëntenrechten. Ook kunt u bij het Nationale Zorgnummer terecht voor informatie over en het aanvragen van een niet-reanimerenpenning.

**Telefoon: 0900- 23 56 780 (20 cent per gesprek)
van maandag tot en met vrijdag van 10.00-13.00,
of www.nationalezorgnummer.nl**

Nuttige links

Landelijk Meldpunt Zorg

www.landelijkmeldpuntzorg.nl

Nationale Zorgnummer

www.nationalezorgnummer.nl

Adviespunt Zorgbelang

www.zorgbelang-nederland.nl

Zorgkaart Nederland

www.zorgkaartnederland.nl

Informatie over zorgverzekeringopolissen

www.zn.nl

Uitgave

Patiëntenfederatie Nederland

Postbus 1539

3500 BM Utrecht

030 297 03 03

info@patientenfederatie.nl

www.patientenfederatie.nl

Patiëntenfederatie Nederland vertegenwoordigt ruim 200 patiëntenorganisaties.

Wij maken ons sterk voor alle mensen die zorg nodig hebben.

Voor meer info: <https://www.patientenfederatie.nl/algemeen/samen-de-zorg-beter-maken>

Utrecht, 2019